Recensie: Schopenhauer ****1/2

Arenberg Antwerpen
vrijdag 2 mei 2025

foto © Koen Broos

Recensie:
"Het allerbeste is niet geboren zijn. Het tweede beste is zo snel mogelijk sterven." De voorstelling 'Schopenhauer' van schrijver-filosoof Stefaan Van Brabandt is nog geen twee minuten bezig of deze gedachte wordt losgelaten op het publiek. Het is niet echt de vrolijke binnenkomer, maar wat had je verwacht van een voorstelling over de zwartgallige filosoof Schopenhauer? De man vond zichzelf geniaal en keek neer op zijn tijdgenoten, vond verliefdheid maar een vorm van krankzinnigheid en voortplanting niet meer dan het verderzetten van een keten van miserie. En laat het nu juist die ijdelheid en dat pessimisme zijn die Stefaan Van Brabandt op geniale wijze weet om te turnen tot de basis van een gezonde dosis humor die geaccentueerd wordt door het spel van Damiaan De Schrijver. Hij is degene die in de huid kruipt van Arthur Schopenhauer en in dialoog met zijn publiek een masterclass filosofie doorspekt met biografische elementen verweeft tot een geweldig boeiende voorstelling die laat nadenken én laat lachen.

Eigenlijk is de voorstelling 'Schopenhauer' een soort van herkansing. Waar de filosoof tijdens zijn leven succesloos colleges organiseerde tijdens zijn tijd aan de universiteit van Berlijn, maakt hij nu dankbaar gebruik van de ruime opkomst om alsnog zijn genialiteit te delen met het publiek én zijn gal te spuwen over "schijnfilosofen" zoals Hegel. Acteur Damiaan De Schrijver speelt die rol geweldig sterk. Als rijzige baardmens heeft hij voldoende présence om weg te komen met de verschrikkelijke arrogantie van zijn personage en toch naar het publiek toe aimabel te blijven. In al zijn negativisme en zelfgenoegzaamheid doet hij uitspraken waarvan je als toehoorder even de wenkbrauwen fronst, vaak het gevoel hebt dat het niet echt koosjer is … en toch ben je bereid om even mee te gaan in de gedachtegang. En dat is het geniale aan deze voorstelling.
Zinnen als: "Het enige hoopvolle aan het leven is beseffen dat we gaan sterven.", "Ik vind de schepping één grote terreurdaad.", "Ik zie alleen maar incompetentie en idioten.", "Leven is willen en willen is lijden. Dus leven is lijden." en "Een kind, dat zijn zorgen voor de rest van uw leven.", roepen stuk voor stuk een vorm van weerstand op. En toch komt Damiaan De Schrijver er op de scène perfect mee weg. En dat ligt in de eerste plaats aan de manier waarop ze met het publiek gedeeld worden. Met het zaallicht op halve stand, ontstaat er werkelijk een dialoog tussen publiek en acteur. Damiaan kan als Schopenhauer zijn publiek rechtstreeks aanspreken, vragen stellen én reageren op hun reacties. Hij kan hen ook in vertrouwen iets toefluisteren in een sfeer van "Moet ik u eens iets zeggen dat anderen niet weten?". En dat werkt. De monoloog laat ruimte tot publiekinteractie en daar voelt Damiaan De Schrijver zich duidelijk als een vis in het water.

Dit artikel en zijn foto zijn auteursrechtelijk beschermd.
Herdistributie zonder schriftelijk akkoord is verboden.
This article and its picture are copyrighted.
No redistribution allowed.

Het is verbazingwekkend hoe snel en hoever je als toehoorder bereid bent om mee te gaan in het verhaal, in het denken van de filosoof. En daar merken we de kunde van schrijver Stefaan Van Brabandt die zijn tekst zodanig uitbalanceerde dat je een meestercursus filosofie krijgt met daarin een uiteenzetting van de denkwijze van Immanuel Kant en de uitbreiding daarop in de filosofie van Arthur Schopenhauer terwijl je ondertussen ook nog eens een biografie krijgt van Schopenhauer. En toch heb je niet het gevoel dat je in een saaie cursus zit. Stefaan weet te prikkelen met boude uitspraken die het publiek uitdagen om na te denken en mee te stappen in de filosofische redenering die daarop volgt.

Schopenhauer was niet de vrolijke Frans onder de filosofen en in tegenstelling tot Sartre en Freud had hij nog geen toegang tot cocaïne (Cocaïne werd pas uitgevonden in 1859). Dat maakt dat de gevolgde redeneringen regelmatig de zwaarmoedige kant (n.v.d.r.: niet te verwarren met Immanuel Kant) dreigen uit te gaan. Op die momenten bedient Stefaan Van Brabandt zich van een fijn gevoel voor humor waarbij de grap meer dan eens zijn oorsprong vindt in het schijnbaar eindeloze ego van Schopenhauer die maar niet kan begrijpen dat de wereld zijn genialiteit niet overal van de daken schreeuwt. (n.v.d.r.: Toast scoorde pas in 1991 hun hit en Schopenhauer stierf al in 1860.) Acteur Damiaan De Schrijver verstaat daarbij de kunst van het spel om die humor vorm te geven naar zijn publiek toe.

En zo wordt zware kost toch goed verteerbaar, gaat complexe filosofie er in als zoete koek en wordt de toeschouwer probleemloos meegenomen in de boeiende wereld die zich afspeelt in het hoofd van Schopenhauer. De kers op de taart is dat deze voorstelling over de eenzaat met een hele sombere kijk op het leven toch eindigt op een erg positieve noot en het publiek wordt achtergelaten met stof tot nadenken.

< Sascha Siereveld >

Credits:

Spel: Damiaan De SchrijverTekst en regie: Stefaan Van BrabandtScènefotografie: Koen BroosProductie: Roos van Bommel

Dit artikel en zijn foto zijn auteursrechtelijk beschermd.
Herdistributie zonder schriftelijk akkoord is verboden.
This article and its picture are copyrighted.
No redistribution allowed.